

การประชุมวิชาการ (Quality Conference) ครั้งที่ 5/2560

เรื่อง Rational Drug Use @ Siriraj

วันที่ 30 สิงหาคม 2560 เวลา 13.00-15.00 น. ณ ห้องประชุมมหิตยาทรกิติคุณ ตึกสยามินทร์ ชั้น 7

วิทยากร ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์

1. ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิษณุ ธรรมลิขิตกุล	ภาควิชาอายุรศาสตร์
2. ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัยรัตน์ ฉายากุล	ภาควิชาอายุรศาสตร์
3. เกศษกรหญิงนริสา ตันตัยย์	ฝ่ายเภสัชกรรม
4. เกศษกรหญิงผุสดี ปุจฉากการ	ฝ่ายเภสัชกรรม
5. เกศษกรหญิงวุฒิรัตน์ ธรรมวุฒิ	ฝ่ายเภสัชกรรม

ผู้ดำเนินการอภิปราย

เกศษกรหญิงวิมล อนันต์สกุลวัฒน์ ฝ่ายเภสัชกรรม

เกศษกรหญิงวิมล อนันต์สกุลวัฒน์ ผู้ดำเนินการอภิปราย กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหัวข้อ เรื่อง Rational Drug Use @ Siriraj เพื่อให้บุคลากรในคณะ ทราบถึงความหมาย และที่มาของโรงพยาบาลส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุผล (Rational drug use hospital) กล่าวคือ การใช้ยาอย่างไม่สมเหตุผลเป็นปัญหาสำคัญ จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เนื่องจากส่งผลเสียอย่างมหาศาลต่อผู้ป่วยและสังคม ทั้งในด้านอันตรายจากการใช้ยา ประสิทธิภาพในการรักษาที่ต่ำลงจากการเกิดเชื้อดื้อยาจากการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างพร่ำเพรื่อ สร้างภาระค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นมากโดยไม่เกิดความคุ้มค่า คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ได้ประกาศเริ่มต้นโครงการ “ศิริราชร่วมใจ สู่วิทยาการส่งเสริมการใช้ยา อย่างสมเหตุผล (Siriraj RDU Hospital)” เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2558 โดย ศ. ดร. นพ.ประสิทธิ์ วัฒนภา คณบดีคณะบดีคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นประธานเปิดงาน วัตถุประสงค์ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการใช้ยาอย่างสมเหตุผลในโรงพยาบาล และสร้างความตระหนักรู้ของบุคลากร ทางการแพทย์ และผู้รับบริการต่อการใช้ยาอย่างสมเหตุผล และแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุผล รับผิดชอบในการดำเนินโครงการโรงพยาบาลส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุผล (RDU Hospital) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการใช้ยาอย่างสมเหตุผลขึ้นในโรงพยาบาลศิริราชอย่างเป็นรูปธรรม

ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิษณุ ธรรมลิขิตกุล กล่าวถึงการใช้อย่างสมเหตุผลว่าจะลดผลกระทบของการเกิดเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพ ซึ่งมีผลเสียต่อสุขภาพ และความสูญเสียทางเศรษฐกิจของยาต้านจุลชีพในการรักษาการติดเชื้อดื้อยาของประเทศไทย รวมทั้งผู้ป่วยติดเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพจะอยู่โรงพยาบาลนานขึ้น มีโอกาสเสียชีวิตสูง ถือได้ว่าการดื้อยาต้านจุลชีพเป็นปัญหาสุขภาพที่มีความสำคัญ จำเป็นต้องมีการควบคุมและป้องกันอย่างเร่งด่วน โดยสิ่งสำคัญที่สุด คือ ผู้ป่วยได้รับยาที่เหมาะสมกับปัญหาสุขภาพของผู้ป่วยแต่ละราย ด้วยขนาดของยาและระยะเวลาการรักษาที่เหมาะสม มีค่าใช้จ่ายต่อชุมชนและผู้ป่วยน้อยที่สุด นอกจากนี้การใช้อย่างสมเหตุผลจะส่งผลต่อการรักษาผู้ป่วยในด้านประสิทธิผล ความคุ้มค่า ความปลอดภัยจากการเกิดอาการไม่พึงประสงค์โดยมีกฎเกณฑ์สำคัญสู่การเป็นโรงพยาบาลส่งเสริมการใช้อย่างสมเหตุผล 6 ประการ ประกอบด้วย

P	Pharmacy and Therapeutics Committee (PTC) Strengthening	คณะกรรมการเภสัชกรรมและการบำบัด
L	Labeling and Leaflet for Patient Information	การจัดทำฉลากยาและข้อมูลสู่ประชาชน
E	Essential RDU Tools	เครื่องมือจำเป็นเพื่อการใช้อย่างสมเหตุผล
A	Awareness for RDU Principles among Health Personnel and Patients	ความตระหนักรู้ของบุคลากรทางการแพทย์ และผู้ป่วยด้าน RDU
S	Special Population Care	ความปลอดภัยและการสั่งใช้ในประชากรกลุ่มพิเศษ
E	Ethics in Prescription	จริยธรรมในการสั่งใช้ยา

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัยรัตน์ ฉายากุล กล่าวถึงการจัดตั้งโครงการ ศิริราชร่วมใจสู่โรงพยาบาลส่งเสริมการใช้อย่างสมเหตุผล โดยมีปัจจัยหลักในการจัดทำโครงการฯ ดังนี้ 1. นโยบายจากผู้บริหารสูงสุดในการสนับสนุน 2. กำหนดผู้รับผิดชอบที่เป็นสหสาขาวิชาชีพในการดำเนินงาน 3. ศึกษากฎเกณฑ์ P-L-E-A-S-E แต่ละดอกให้ชัดเจน และการนำไปปฏิบัติอย่างเป็นระบบ : owner/ process-indicator/ PDCA 4. คัดเลือกและจัดเก็บตัวชี้วัด (indicator) ที่สอดคล้องกับบริบท 5. สื่อสารแก่บุคลากร/ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง 6. ประสานร่วมมือกับเครือข่ายเพื่อลดงานและช่วยส่งเสริมกัน และ 7. การดำเนินการต่างๆ เน้นให้สอดคล้องและส่งเสริมงานประจำไม่ให้เป็นภาระเพิ่มขึ้น โดยมีหลักการทั่วไปสำหรับบุคลากรด้านสุขภาพเพื่อส่งเสริมการใช้อย่างสมเหตุผล ดังนี้

1. การสั่งใช้เกี่ยวข้องกับหลายสาขาวิชาชีพ ฟังเข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรแต่ละวิชาชีพ และทำงานร่วมกันเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้ป่วย
2. ใช้ยาโดยอาศัยความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องตามเกณฑ์ RDU
  - ใช้ยาโดยอิงหลักฐานเชิงประจักษ์ (evidence-based medicine) หรือเป็นไปตามข้อบ่งชี้จากคำแนะนำทางการแพทย์ซึ่งเป็นที่ยอมรับ
  - เลือกใช้ยาที่คุ้มค่าและเกิดประสิทธิผลสูงสุด (cost effectiveness)
  - ใช้ยาแก่ผู้ป่วยตามหลักเวชจริยศาสตร์ คือ ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด (beneficence) ไม่ก่ออันตราย (non-maleficence) เคารพในการตัดสินใจ (autonomy) สร้างความเสมอภาคและเป็นธรรม (equity and justice)

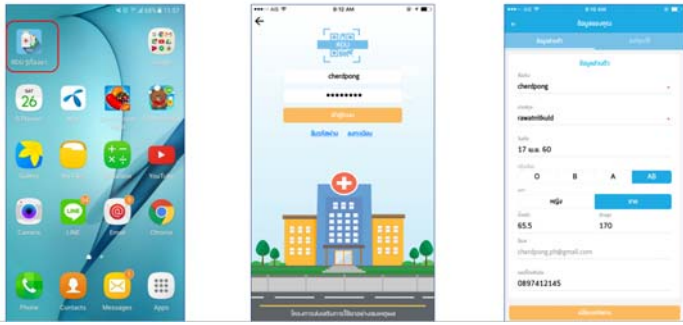
- ให้อาอย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพตามหลักการ 7R ได้แก่ Right drug, Right route, Right time, Right dose, Right patient, Right documentation และ Right to refuse สำหรับผู้ป่วย ผู้ดูแล หรือผู้บริหาร ยา

3. ปฏิบัติตามเกณฑ์จริยธรรมว่าด้วยการส่งเสริมการขายยาของประเทศไทย
4. มีความตระหนักถึงความสำคัญในการให้อาอย่างสมเหตุผล ควรเป็นแบบอย่างที่ดี และสื่อสารเรื่องดังกล่าวแก่นบุคลากร นักศึกษา รวมทั้งผู้ป่วยหรือผู้ดูแลทุกครั้งเมื่อมีโอกาส
5. ร่วมสร้างบรรยากาศที่เอื้อให้เกิดการให้อาอย่างสมเหตุผล และความรู้สึกปลอดภัยจากการให้อา โดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทบทวนเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และช่วยจัดทำแนวปฏิบัติที่เหมาะสมอย่างเป็นระบบ
6. ศึกษาเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเอง และความสามารถในการให้อาอย่างต่อเนื่อง

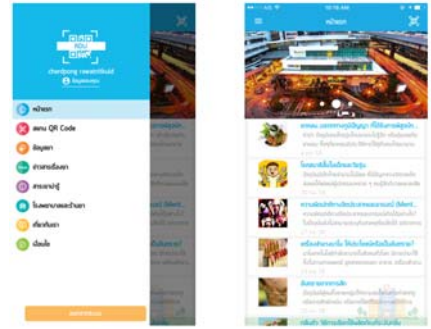
เภสัชกรหญิงนริสา ตันทัยย์ เภสัชกรหญิงผุสดี ปุจฉาการ และเภสัชกรหญิงวุฒิรัตน์ ธรรมวุฒิ ได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของการทำงาน Mobile application “RDU รู้เรื่องยา” ที่จัดทำขึ้น เพื่อพัฒนาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี Digital ในการให้บริการประชาชนที่สามารถสนับสนุนให้ประชาชนทราบถึงข้อมูลยาที่ได้จากสถานพยาบาล เพื่อส่งเสริมการให้อาอย่างสมเหตุผล (Rational Drug Use : RDU) และความปลอดภัยด้านยา รวมทั้งสนับสนุนให้ประชาชนสามารถเก็บบันทึกข้อมูลยาสำคัญส่วนตัว (Personal Drug Information) ได้ อันเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในการเข้ารับการรักษา หรือรับยาจากบุคลากรทางการแพทย์ประกอบด้วยเนื้อหาสำคัญ ดังนี้

ภาพที่ 1 ข้อมูลใน “RDU รู้เรื่องยา”

ภาพที่ 2 หน้าจอการลงทะเบียนเพื่อบันทึกข้อมูลเฉพาะบุคคล

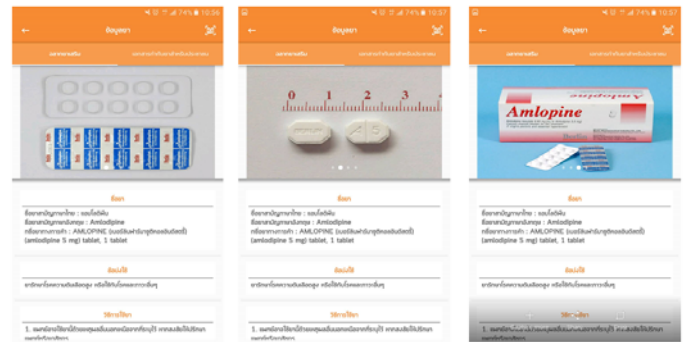
ภาพที่ 3 เมนู & หน้าแรก

สแกน QR code ที่ซองยาแต่ละรายการ

สแกน QR code สรุปรายการยาทั้งหมด

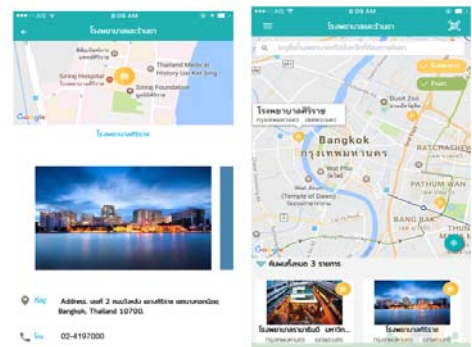

ภาพที่ 5 การแสดงผลข้อมูลยาในฉลากยาเสริม

ภาพที่ 4 สแกนเพื่อบันทึกประวัติการเข้ายา

ภาพที่ 6 ข่าวสารเรื่องยา & สาระยาน่ารู้

ภาพที่ 7 ข้อมูลโรงพยาบาลและร้านยา

ประโยชน์ของการใช้ Mobile application “RDU รู้เรื่องยา” ช่วยทำให้ผู้ป่วยได้รับยาไม่ซ้ำซ้อน รวมทั้งการส่งต่อข้อมูลยาในโรงพยาบาลได้อย่างถูกต้อง การเรียนรู้เรื่องการใช้ยาอย่างสมเหตุผล ทำให้เราเกิดความตระหนักช่วยกันทำหน้าที่ให้คำแนะนำ และให้ความรู้กับญาติและผู้ป่วย เพื่อให้เกิดผลกระทบในเรื่องอัตราการดื้อยาลดลง ต้นทุนลดลง ทั้งนี้สามารถ Add ID line หรือ โทร 97007 หน่วยข้อมูลยาและพิษวิทยา บริการ 24 ชั่วโมง

ภาพที่ 8 ID line : Mobile application “RDU รู้เรื่องยา”

โดยสรุป

การใช้ยาอย่างสมเหตุผลคือ การที่ผู้ป่วยได้รับยาที่เหมาะสมกับปัญหาสุขภาพ ทั้งขนาดของยา ความถี่ และระยะเวลาในการรักษาที่ถูกต้องตามหลักเภสัชวิทยาคลินิก โดยต้องมีความเหมาะสมในผู้ป่วยแต่ละราย และต้องเป็นยาที่มีข้อบ่งใช้ มีประสิทธิผลทางคลินิกจากหลักฐานสนับสนุนการใช้ที่น่าเชื่อถือ ไม่เป็นการใช้ยาซ้ำซ้อน เพื่อลดความเสี่ยงต่ออันตรายจากการใช้ยา และการดื้อยา อันส่งผลเสียทั้งต่อผู้ป่วยและสังคม

ผู้ถอดความรู้

1. นางสาวณัฐฐิดา ธนานันท์
2. นางสาวณัฐณิชา เกตุกันทร